

Anonimizált változat

Fordítás

C-148/20 - 1

C-148/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. március 16.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Amtsgericht Köln (Németország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. január 20.

Felperes:

AC

Alperes:

Deutsche Lufthansa AG

[omissis]

Kihirdetve: 2020. január 20-án
[omissis]

Amtsgericht Köln

Végzés

az AC és a Deutsche Lufthansa AG között folyamatban levő ügyben

az Amtsgericht Köln (kölni helyi bíróság, Németország)

2019. október 28-án

[omissis]

következésképpen határozott:

I. A bíróság az eljárást felfüggeszti.

II. A bíróság előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

Összeegyeztethető-e a PNR-irányelv (2016. április 27-i (EU) 2016/681 irányelv) az Alapjogi Charta (a továbbiakban: Charta) 7. és 8. cikkével a következő pontok tekintetében:

1.) Kellően meghatározottnak bizonyulnak-e a Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel az irányelv alapján továbbítandó PNR-adatok?

2.) Az irányelv a hatályára figyelemmel a Charta 7. és 8. cikkében foglaltak figyelembevételével megfelelő tárgyi különbséget tesz-e a PNR-adatok gyűjtése és továbbítása tekintetében, figyelemmel a járatok típusára [eredeti 2. o.] és az adott országban fennálló fenyegetettségre, valamint az adatbázisokkal és sablonokkal való összehasonlításra?

3.) Összeegyeztethető-e a Charta 7. és 8. cikkével az összes PNR-adat tárolásának általános és differenciálatlan időtartama?

4.) A Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel megfelelő eljárásjogi védelmet biztosít-e az irányelv az utasok számára a megőrzött PNR-adatok felhasználása tekintetében?

5.) A Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel az európai alapvető jogok megfelelő védelmét biztosítja-e az irányelv a PNR-adatoknak a harmadik országok hatóságai részére harmadik országok által történő továbbítása során?

Indokolás:

I.

A jogvita tárgya a felperes által az alperes légitársasággal szemben indított kereset, amely a felperes PNR-adatainak a Fluggastdatengesetz-cel (utasnyilvántartási adatokról szóló törvény) (a továbbiakban: FlugDaG) összhangban a Németországi Szövetségi Köztársaságba történő továbbításának abbahagyására irányul a következő légi járatok tekintetében: Münchenből Ankarába tartó, 2020. március 5-i járat, 2020. március 10-i visszaúti járat Münchenbe.

2017. június 10-én Németországban hatályba lépett a Gesetz über die Verarbeitung von Fluggastdaten zur Umsetzung der Richtlinie EU 2016/681 –

FlugDaG (az utasnyilvántartási adatoknak az (EU) 2016/681 irányelv átültetése érdekében történő kezeléséről szóló törvény). A 2016. május 4-i 2016/681 irányelv (a továbbiakban: PNR-irányelv) az utasnyilvántartási adatállománynak (úgynevezett PNR-adatok: Passenger Name Record) a terrorista bűncselekmények és a súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása és a vádeljárás lefolytatása céljából történő felhasználására vonatkozik. Ezen irányelv szabályozza az utasok PNR-adatainak az uniós tagállamokból harmadik országokba, illetve harmadik országokból a tagállamokba tartó repülőutak esetében történő továbbítását, valamint az **[eredeti 3. o.]** adatok kezelését. A 2. cikk a nemzeti jogalkotók számára olyan bevezető rendelkezést tartalmaz, amely lehetővé teszi az irányelv hatályának az Európai Unión belüli légi járatokra való kiterjesztését is. Az irányelv a 4. cikkben olyan utas-adat információs egységek létrehozására kötelezi a tagállamokat, amelyek a PNR-adatoknak a légi fuvarozóktól történő gyűjtéséért, ezen adatok tárolásáért, kezeléséért és az adatoknak illetékes hatóságok részére történő továbbításáért, valamint a PNR-adatoknak és a kezelésből származó eredményeknek a cseréjéért felelnek. Ezenkívül az irányelv 8. cikke értelmében a tagállamoknak arra kell kötelezniük valamennyi légi fuvarozót, hogy („push”-módszerrel) továbbítsák az irányelv I. mellékletében meghatározott PNR-t a légi járat indulási vagy érkezési helye szerinti tagállam utas-adat információs egységének. Ezenkívül az irányelv 9. és 11. cikke értelmében a PNR-adatok utas-adat információs egységek közötti igénylése és továbbítása szintén lehetséges, és bizonyos feltételek mellett a PNR-adatok harmadik államoknak is továbbíthatók. A 12. cikk előírja, hogy az adatokat 5 évig kell megőrizni, és hat hónap lejártával személyazonosításra alkalmatlanná kell tenni az utasok közvetlen beazonosítására alkalmas adatelemek elrejtése útján. Végezetül az irányelv 6. cikke szabályozza a PNR-adatok [utas-adat] információs egységek általi kezelését, lehetővé téve az adatoknak az adatbázisokkal és az úgynevezett sablonokkal való automatikus összevetését. A FlugDaG ülteti át e rendelkezéseket a nemzeti jogba. E törvény utas-adat információs egységként a Bundeskriminalamtot (szövetségi bünyügyi hivatal, Németország) határozta meg, miközben a Bundesverwaltungsamt (szövetségi közigazgatási hivatal, Németország) az információs egység adatfeldolgozójaként jár el. Az alperes a törvény értelmében köteles a Németországból induló és egy másik országba érkező, illetve másik országból Németországba érkező polgári légi járatok utasainak valamennyi PNR-adatát továbbítani.

A felperes azt kérte az alperestől, hogy ne továbbítsa az Ankarába tartó és a visszaúti lefoglalt légi járatra vonatkozó adatait a Bundeskriminalamt-nak (szövetségi bünyügyi hivatal). Az alperes mindeddig nem tett eleget e kérelemnek.

A felperes úgy véli, hogy a FlugDaG rendelkezései ellentétesek az uniós joggal, továbbá az adattovábbítás sérti az információs önrendelkezéshez való jog formájában megnyilvánuló általános személyiségi jogát. A jelen jogvitában a felperes abbahagyásra kötelezés iránti keresetet indított az alperes ellen. **[eredeti 4. o.]**

Az alperes úgy véli, hogy az abbahagyásra kötelezés iránti kereset megalapozatlan, és az felperesnek az eljáráshoz nem fűződik érdeke. Ezenkívül az adatoknak az alperes általi továbbítása a vizsgálat egyetlen mércéje.

A Bundeskriminalamt (szövetségi bűnügyi hivatal) által képviselt Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) az alperes oldalán beavatkozóként lépett be az eljárásba.

II.

A jogvita eldöntése attól a kérdéstől függ, hogy az alperest a FlugDaG alapján jogszerűen kötelezték-e arra, hogy a felperes PNR-adatait az alperes mellett beavatkozó Németországi Szövetségi Köztársaság számára továbbítsa; a bíróság szerint ugyanis az alperesnek a felek közötti légi szállítási szerződés, de legalábbis analógia útján a BGB (német polgári törvénykönyv) 1004.-§-a (1) bekezdésének második mondata és a BGB 823. §-a alapján megfelelő törvényi jogalap hiányában el kell tekintenie a személyes adatok továbbításától, mivel az a felperes információs önrendelkezéshez való jog formájában megnyilvánuló általános személyiségi joga megsértésének minősül. Ezzel szemben a felperesnek túrnie kellene e továbbítást, ha a FlugDaG elegendő törvényi jogalapot képezne. Ez azonban azt feltételezi, hogy e törvény alapjául szolgáló (EU) 2016/681 irányelv összhangban van az uniós joggal, főként az Alapjogi Chartával és különösen annak 7. és 8. cikkével. Ha az irányelv az uniós jogba ütközik, akkor a nemzeti jogba a FlugDaG révén végrehajtott átültetés szintén jogellenesnek bizonyul, és e törvény a felek jogviszonyában nem igazolhatja a felperes PNR-adatainak az alperes által a beavatkozó részére történő továbbítását.

III. [eredeti 5. o.]

Kétségek állnak fenn a PNR-irányelvnek a Charta 7. és 8. cikkével való összeegyeztethetőségét illetően:

A Charta 7. cikke védi a magánéletet. A Charta 8. cikke pedig az egyén személyes adatait. A személyes adatok a magánélet tekintetében részesülnek védelemben. A PNR-irányelv ilyen adatokra terjed ki. Az irányelv a személyes adatoknak a PNR adatállományban való gyűjtését, tárolását és kezelését írja elő. Az irányelv így érinti a Charta 7. és 8. cikkét.

A Charta 8. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a személyes adatokat meghatározott célokra és az érintett személy hozzájárulása alapján, valamint más törvényben rögzített jogos okból kezeljék. Általános érdekű célnak minősül a közbiztonság biztosítása. E cél igazolja a Charta 7. és 8. cikkének védelmi körébe való jelentős beavatkozásokat. A PNR-irányelv ilyen célokat követ. E célok a terrorista bűncselekmények és súlyos bűncselekmények megelőzésére, felderítésére, nyomozására és a vádeljárás lefolytatására irányulnak. Az e célokat

szolgált beavatkozásoknak azonban arányosoknak kell lenniük. A személyes adatok védelme korlátozásainak a feltétlenül szükségesre kell szorítkozniuk. Ennek érdekében az irányelvnek egyértelmű és pontos szabályokat kell tartalmaznia az általa szabályozott intézkedések hatálya és alkalmazása tekintetében.

Ebből az alábbi öt kérdés következik:

1.

A PNR-irányelvre vonatkozóan a fentiekben kifejtett követelményekből következően az összegyűjtendő és továbbítandó PNR-adatokat világosan és pontosan kell meghatározni, különben nem áll fenn a kellő meghatározottság. A PNR-irányelv I. mellékletének 8. és 12. pontja alapján a releváns adatok közé tartoznak többek között a törzsutas-adatok, valamint az általános megjegyzések. Az, hogy mit kell a törzsutas-adatok alatt érteni, nem tűnik egyértelműnek. Ezen adatok kizárólag a törzsutasoknak szóló bónuszprogramokon [eredeti 6. o.] való részvételre vonatkozó tájékoztatást, vagy pedig az ilyen programban részt vevő személy légi járataira és helyfoglalásaira vonatkozó konkrét információkat foglalhatják magukban. Az általános megjegyzéseknél egy üres szövegmezőt kell kitölteni. Az irányelv nem határozza meg pontosan, hogy mit lehet vagy kellene ide beírni. Az ide tartozó információk jellege és terjedelme nincs kimerítően meghatározva, nem rendelkezik keretekről. Felmerül tehát az 1. pontban megfogalmazott kérdés, hogy a továbbítandó PNR-adatok tekintetében kellően meghatározott-e az irányelv a Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel.

2.

A fent említett követelmények alapján az irányelvnek a hatályát illetően ezenfelül arányosnak kell lennie. Az irányelv semmilyen különbséget nem tesz a járatok típusa között a továbbítandó PNR-adatok tekintetében. Az irányelv hatálya alá tartozik minden nemzetközi légi járat, a származási vagy a célországtól függetlenül, illetve attól függetlenül, hogy valamely országban tényleges vagy fokozott fenyegetettség áll-e fenn. Ez a hatály a bevezető rendelkezés révén az Európai Unión belüli területre is kiterjeszhető. Az adatok vonatkozásában az irányelv által követett célok – a terrorizmus és a súlyos bűncselekmények elleni küzdelem – tekintetében sincs különbség, például az érintett személyek veszélyességére vagy a rájuk vonatkozó gyanúra figyelemmel. Kétséges, hogy ez figyelembe veszi-e azt a követelményt, hogy az adatok megőrzésének olyan

objektív kritériumoknak kell megfelelnie, amelyek egyértelművé teszik a megőrzött személyes adatok és a kitűzött célok közötti összefüggést.

Az arányosság e kérdése abban a kapcsolódó kérdésben folytatódik, hogy mennyiben léteznek a PNR-adatok további felhasználásához megfelelő eljárásjogi vagy anyagi jogi szabályok. Az irányelv 6. cikkének (3) bekezdése a továbbított PNR-adatoknak a létező adatbázisokkal és a sablonokkal való ok nélküli összevetését írja elő. Nem szabályozza pontosabban, hogy ezt az összevetést milyen jogi feltételek mellett kell elvégezni. Ennek során az arányosság keretében figyelembe kell venni a célok és eszközök közti kapcsolatot is. A célt az irányelv II. melléklete pontosítja. Az adatkezelés valamennyi nevesített cél tekintetében egyformán elő van írva, anélkül azonban, hogy a későbbiekben [eredeti 7. o.] különbséget tennének a tekintetben, hogy az adatok összevetése mennyiben járul hozzá ténylegesen az egyes felsorolt bűncselekmények felderítéséhez vagy megelőzéséhez.

Felmerül tehát a 2. pontban megfogalmazott kérdés, hogy az irányelv a hatályára figyelemmel a Charta 7. és 8. cikkében foglaltak figyelembevételével megfelelő tárgyi különbséget tesz-e a PNR-adatok gyűjtése és továbbítása tekintetében, figyelemmel a járatok típusára és az adott országban fennálló fenyegetettségre, valamint az adatbázisokkal és sablonokkal való összehasonlításra.

3.

A fentiekben kifejtettek szerint a beavatkozásnak a szigorúan szükséges mértékre kell korlátozódnia. A PNR-irányelv 12. cikkének megfelelően a PNR-adatokat a továbbításukat követő 5 évig őrzik meg azzal, hogy hat hónap elteltével az adatokat személyazonosításra alkalmatlanná teszik, ami további feltételek mellett feloldható. Nem történik megkülönböztetés a valamely személyre vonatkozó konkrét tényezők tekintetében aszerint, hogy az adott személy veszélyt jelent-e, vagy sem. Különösképpen, az országot elhagyó nem gyanúsított személyek PNR-adatainak megőrzésére is sor kerül anélkül, hogy ebben az esetben az említett irányelv által követett célokkal való összefüggés felismerhető lenne. Felmerül tehát a kérdés, hogy a megőrzés időtartama a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik-e. Ebből következik a 3. kérdés, hogy összeegyeztethető-e a Charta 7. és 8. cikkével az összes PNR-adat tárolásának általános és differenciálatlan időtartama.

4.

A személyes adatok védelmébe való beavatkozásnak nemcsak igazoltnak, hanem – jogszerűsége tekintetében – jogi szempontból is felülvizsgálhatónak kell lennie.

6

Felmerül a kérdés, hogy maga az irányelv rendelkezik-e, és ha igen, milyen mértékben, ilyen független felügyelő hatóságok révén megvalósuló eljárásjogi védelemről. Az irányelv 12. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy a személytelenítés feloldásához igazságügyi hatóság vagy más nemzeti hatóság engedélye szükséges. A beavatkozás eljárásjogi szabályozása azonban a Charta 7. és 8. cikke fényében az adatok továbbítását, [eredeti 8. o.] megőrzését és felhasználását is megelőző, közigazgatási hatóságok vagy bíróságok általi átfogó vizsgálatot tehetne szükségessé. Ebből következik a 4. pontban megfogalmazott kérdés, hogy a Charta 7. és 8. cikkére figyelemmel megfelelő eljárásjogi védelmet biztosít-e az irányelv az utasok számára a megőrzött PNR-adatok felhasználása tekintetében.

5.

Végül annak előírása, hogy a személyes adatok védelmét a feltétlenül szükséges mértékre korlátozzák, az azokkal a harmadik országokkal fennálló kapcsolatokat érinti, amelyek részére PNR-adatokat továbbítanak. Az Európai Unióban alkalmazandó védelmi szint ilyen továbbítások esetében történő tiszteletben tartásának biztosítása érdekében olyan intézkedések válhatnak szükségessé, amelyek biztosítják annak betartását. Az irányelv vonatkozó 11. cikke nem ír elő ilyen intézkedéseket. Ebből következik az ötödik és utolsó kérdés, hogy a Charta 7. és 8. cikkére tekintettel az európai alapvető jogok megfelelő védelmét biztosítja-e az irányelv a PNR-adatok harmadik országok hatóságai részére harmadik országok által történő továbbítása során.

[omissis]